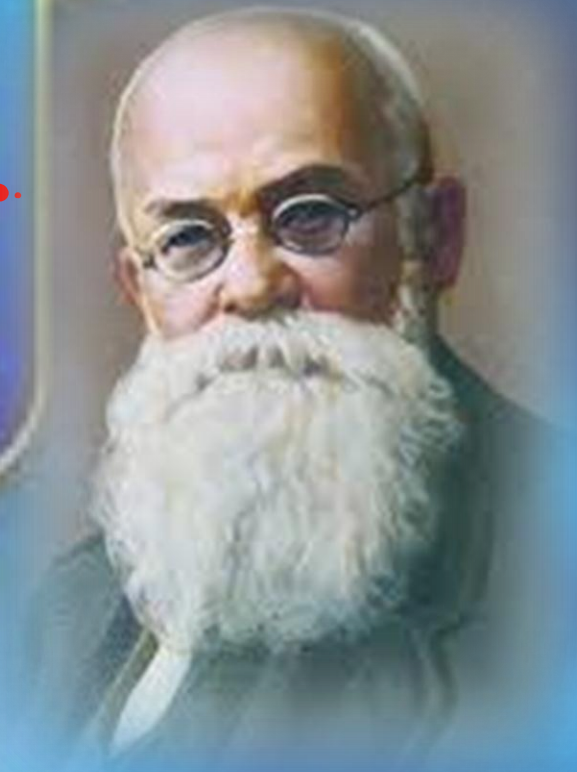

Вінок пам'яті великому Українцеві.

До 160 річчя від дня народження Михайла Сергійовича
Грушевського (1866-1934), українського історика, прозаїка,
громадсько-політичного діяча.

2026

Михайло Грушевський (сидить перший праворуч) з батьками, братами Захарієм і Федором, сестрою Ганною. Ставрополь, 1876 рік

Михайло Грушевський в день вступу
до Тифліської гімназії. 1880 рік

Fr. de Mezer À KIEFF.

Михайло Грушевський —
професорський стипендіат Університету
св. Володимира. Київ, 1893 рік

Київ 1. V. 1918. Проф. М. Грушевський -

Михайло Грушевський після гетьманського перевороту. Київ, 1 травня
1918 року

Михайло Грушевський – вчений світового рівня, творча спадщина якого вражає своїм тематичним діапазоном, енциклопедичністю, універсальністю. Він увійшов в історію як полум'яний патріот українського народу, борець за відновлення української державності, творець української наукової історіографії, автор схеми українського історичного процесу від найдавніших часів до 1925 р. Ця схема була покладена ним в основу монументальної 10-ти томної «Історії України-Руси», яку Михайло Сергійович писав із перервами протягом 38 років (1895–1933). Його по праву називають «батьком української історичної науки».

Він був лідером, головним конструктором політики Української Центральної Ради, мав великий вплив на її рішення про державні атрибути, був ініціатором та співавтором найголовніших документів. Незаперечною заслугою Грушевського стало те, що Центральна Рада за рік пройшла шлях від обережних гасел за автономію України до проголошення суверенної, ні від кого незалежної Української Народної Республіки в січні 1918 р. та прийняття Конституції – у квітні 1918 року.

Очоливши Центральну Раду, Грушевський був глибоко переконаний, що нова українська державність має базуватися на принципах демократії і закону. Своєю працею він закладав міцні підвалини української державності.

Ушанування пам'яті

- Кабінет Міністрів України 22 лютого 2006 р. заснував академічну стипендію імені М. С. Грушевського, що призначається студентам та аспірантам державних закладів вищої освіти денної форми навчання, які найбільше відзначилися в навчальній та науковій роботі, починаючи з 2-го курсу.
- Пам'ятники Михайлові Грушевському споруджені у Києві, Луцьку, Барі і Козятині Вінницької області, Долині Івано-Франківської області, Червонограді Львівської області та у Львові. Меморіальні дошки відкриті у Відні, Празі, Варшаві, Холмі, Тбілісі, Мукачевому, Києві, Ужгороді, Хмельницькому.
- 21 вересня 2016 року в Холмі на його честь урочисто освятили хрест, розташований поруч із холмською кафедральною православною церквою св. Івана Богослова, у якій був охрещений Михайло.
- Іменем М. Грушевського названо багато вулиць, проспектів та площ в Україні, зокрема в Києві, в Кам'янці-Подільському та Луцьку, у Чернігові, Броварах, Дніпрі, Житомирі, Запоріжжі, Кременчуці, Полтаві, Черкасах. У Херсоні є сквер М. Грушевського.
- Ім'я Грушевського також присвоєно Барському коледжу. До 130-річчя Грушевського перевидано монографію «Барське староство», яка була його магістерською дисертацією.
- На 140-річчя Грушевського в с. Сестринівка (Козятинський район, Вінницька обл.) відкрито музей М. Грушевського. У часи Незалежності відкрито музеї Грушевського у Львові, в Івано-Франківській області, у Києві.
- Портрет М. Грушевського зображено на банкноті номіналом 50 гривень та на пам'ятних монетах 1996, 2006 та 2016 років.
- 22 грудня 2021 р. Національний банк України випустив пам'ятну банкноту номіналом 500 гривень зразка 2019 р. до 30-річчя незалежності України. Основне зображення лицьового боку – портрет М. Грушевського.

Шаповал Ю., Верба І. Михайло Грушевський. Київ : Альтернативи, 2005. 352 с. (Особистість і доба).

Видання містить нарис про українського політичного і державного діяча, визначного вченого М. Грушевського. На підставі маловідомих або недоступних раніше документів і матеріалів відтворено його життєвий шлях, наукову діяльність. Життєпис подається у контексті суспільно-політичних подій, сучасником яких він був.

Гирич І. Михайло Грушевський: конструктор української модерної нації. Київ : Смолоскип, 2016. 840 с.

У книзі представлені найголовніші праці про життя та діяльність великого історика і громадсько-політичного діяча, написані у 1990-х - 2010-х роках. Наголос у студіях зроблено на суспільно-політичний аспект діяльності вченого, його внесок в ідеологію українського руху кінця XIX - початку XX ст.

Михайло Грушевський / редкол.: В. А. Смолій та ін. Київ : Київ. правда, 1998. 152 с. (Бібліотека українця).

Книга створена на основі оригінальних видань та фотодокументів з колекції історико-меморіального музею М. Грушевського. Вона знайомить нас з багатогранною, обдарованою людиною, людиною універсальних інтересів, знань, виявів творчої волі.

Верба І. В. Грушевський Михайло Сергійович.
Енциклопедія Сучасної України / ред. колегія: І. М. Дзюба та
ін. Київ : Ін-т енцикл. досліджень НАН України, 2001- . Т. 6 :
Го-Гю. 2006. С. 557-560.

Верба І. В. Грушевський Михайло Сергійович.
Енциклопедія історії України / ред. колегія: В. А. Смолій та
ін. Київ : Наук. думка, 2003 -2013 . Т. 2 : Г-Д. 2004. С. 232-235.

Вожді-правителі
України : 10-й річниці
незалежності України
присвячується / авт.-
укладач: П. П. Михайленко,
В. П. Михайленко. Житомир
: Полісся, 2001. 407 с.

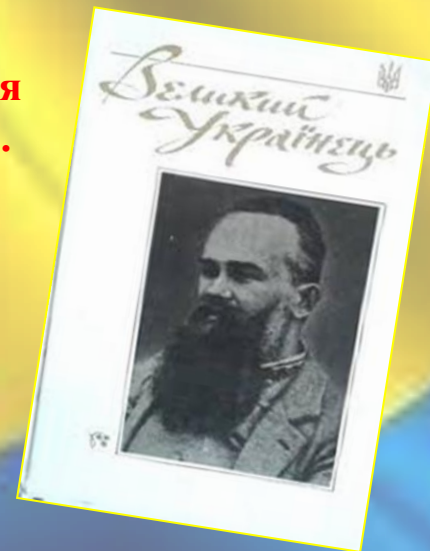

Подаються короткі відомості,
історико-біографічні довідки тих,
хто керував Українською
державою, починаючи від перших
київських князів і закінчуючи
нашими сучасниками.

Плохій С. Великий переділ. Незвичайна історія Михайла Грушевського. Київ : Критика, 2011. 599 с.

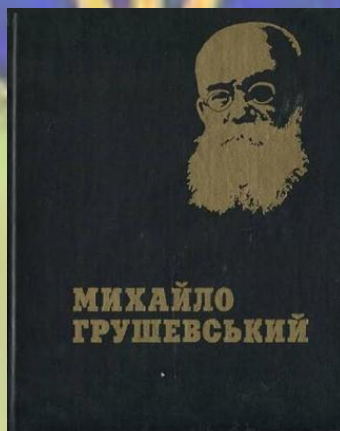
Книжка «Великий переділ», перше (англомовне) видання якої побачило світ 2005 року у видавництві Торонтського університету, розповідає про незвичайні, як на початок XX століття, історіографічні погляди науковця та громадського діяча, а ще про революційні зміни, що їх ті погляди спричинили в уявленнях його сучасників і нащадків про історію.

Великий українець : матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського / упорядник Демиденко А. П. Київ : Веселка, 1992. 551 с.

У виданні друкуються три автобіографії, ряд невідомих листів, альбом унікальних фотографій М. Грушевського, документи про переслідування, імітацію розстрілів і обставини смерті історика, зібрано матеріал про життя та діяльність М. Грушевського, автора праць про українську державу, які є актуальними і сьогодні.

Михайло Грушевський / упорядники Л. В. Решодько, С. М. Панькова. Київ : Україна, 1996. 141 с.

Фотодокументальна розповідь про великого літописця, будівничого нової України М. Грушевського, який своєю діяльністю заклав фундамент національно-культурного, інтелектуального, державного відродження української нації в XX столітті.

**Шаров І. Сто видатних імен України.
Київ : Альтернативи, 1999. 503 с.**

У виданні подано матеріал про відомі постаті України, що своїми подвигами й ділами прославили українську землю.

Сто великих українців / колектив авт.: Н. В. Астапенко та ін. Київ : Арій, 2011. 495 с. (Сто великих).

До книги увійшло 100 коротких біографічних нарисів, історичних портретів видатних наших земляків: мислителів, письменників, учених, митців, громадських, релігійних, політичних діячів, чиїми зусиллями впродовж віків творилася українська культура, формувався світогляд української нації.

Сто найвідоміших українців / авт. ст.: М. Гнатюк та ін. Київ : Орфей, 2002. 580 с.

Сто портретів видатних представників українського народу - це долі ста непересічних постатей, які присвятили себе боротьбі і розбудові української держави, політичній діяльності, створенню художніх шедеврів, унікальних літературних творів і чудес техніки.

Твори Михайла Грушевського з фондів Бібліотеки ЖДУ ім. І. Франка

Грушевський М. Твори : у 50 т. Львів : Світ, 2002 - . Т. 1. 2002. 592 с.

Це перше найповніше академічне зібрання всіх опублікованих і неопублікованих праць, публіцистики, наукових розвідок, літературознавчих творів, спогадів та епістолярію видатного історика, першого голови Української Центральної Ради і фундатора української наукової історіографії.

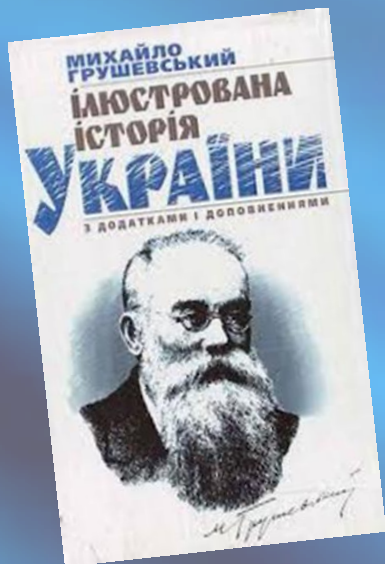

Грушевський М. Історія України-Руси : в 11 т., 12 кн. Київ : Наук. думка, 1991- . Т. 1. 648 с.

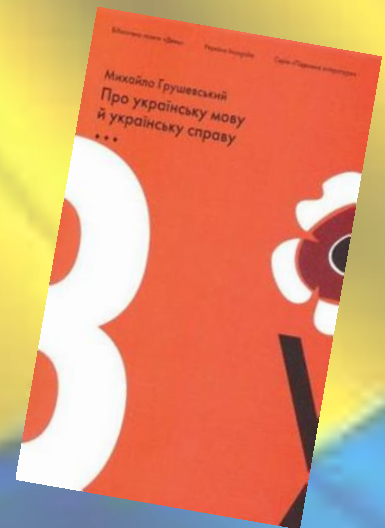
Історія України-Руси М. Грушевського - головна праця його життя. Містить виклад історії України від прадавніх часів до другої половини 17 століття. Писалася з перервами протягом 1895-1933 років.

Грушевський М. Ілюстрована історія України з додатками та доповненнями. Донецьк : БАО, 2010. 734 с.

Видання зображує становлення й розвиток народу, економіки, культури та державності України. Багато місця відведено українсько-польським зв'язкам, козацтву. Містить хрестоматію документальних матеріалів, коментарі та додатки.

Грушевський М. Про українську мову й українську справу. Київ : Укр. прес-група, 2013. 79 с. (Підривна література).

Збірка статей і заміток видатного історика, вперше видана у Києві у 1907 р. Основою для збірки стали шість статей автора під загальною назвою «Про мову», які публікувалися на сторінках газети «Рада» у 1907 р. М. Грушевський розглядає мовне питання не лише як чисто філологічну чи культурну проблему, а пов'язує його з ширшим національно-політичним контекстом – долею всього українського руху.

Грушевський М. Про батька козацького Богдана Хмельницького. Дніпропетровськ : Січ, 1993. 55 с.

Твір М. С. Грушевського присвячений життю і діяльності славного сина України, видатного політика, полководця Богдана Хмельницького.

Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. Київ : Знання України, 1991. 240 с.

Відома брошура видатного історика з'явилася на початку Української революції 1917 р., коли після повалення царизму постало питання національного відродження. Дослідник прагнув просто й чітко пояснити широкому загалу та масам походження українського народу, його права і політичні вимоги.

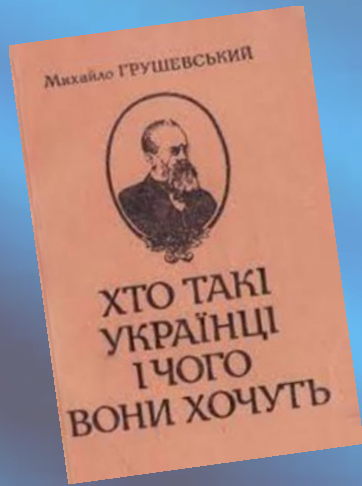
Грушевський М. Про старі часи на Україні : коротка історія України (для першого початку). Київ : Обереги, 1991. 98 с.

Популярний нарис з історії України. Автор описує події від найдавніших часів до початку XX століття. Перше видання вийшло на початку XX століття (зокрема, перевидавалося у Відні та Скrentоні у 1910-х роках).

**Грушевський М.
Як жив український народ. Київ : Веселка, 1992. 111 с.
(Українське відродження).**

Це унікальна книга містить невмирущі сторінки нашої минувшини. Великий патріот України коротко, але яскраво виклав українську історію для просвіти рідного народу.

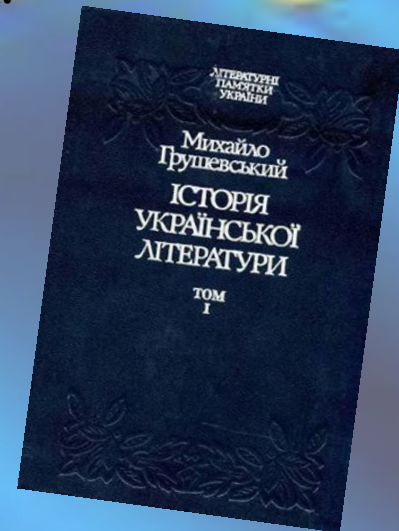

Грушевський М. С. Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV сторіччя. Київ : Наук. думка, 1991. 541 с. (Пам'ятки історичної думки України).

Книга - перша синтетична праця видатного українського вченого, написана ще на студентській лаві. У ній на широкому джерельному матеріалі висвітлюється політична історія Київської землі, її економіка, культура та релігія.

Грушевський М. Історія української літератури : в 6 т., 9 кн. Київ : Либідь, 1993 - . Т. 1. 1993. 391 с. (Літературні пам'ятки України).

Перший том книги обіймає історію найдавнішого фольклору. На великому фактичному матеріалі автор робить глибокий аналіз явищ літературного процесу, розглядаючи історію літератури та культури українського народу.

Іван Франко так говорив про Михайла Грушевського:

«Чоловік широкої освіти, незламної волі і невичерпаної енергії... Ті мало не 70 томів наукових і літературних публікацій, виданих під його редакцією, за його ініціативою і при його діяльній допомозі, то далеко не вся, то може лиш половина його праці».

“Завдяки
історичній пам’яті
людина стає
особистістю, народ
– нацією, країна
– державою.”

М. Грушевський.

Віртуальну виставку
підготувала бібліотекар
ч/з № 1
Алла Любарець
Кількість джерел : 22

